

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

«Rīcības algoritms izglītības iestādēm vardarbības gadījumos»

2023. gada decembris

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

Dotais uzdevums

- Lai uzlabotu rīcības shēmu gadījumos, kad **izglītības iestādēs** ir konstatēta vardarbība, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija šī gada jūnijā uzdeva Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju, atbildīgās ministrijas un citas iesaistītās iestādes līdz šī gada augusta beigām sagatavot informāciju par to, kā **pašlaik** darbojas rīcības algoritms vardarbības gadījumos izglītības iestādēs.
- VBTAI sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju organizēja starpinstitūciju sanāksmes (arī praktisku gadījumu analīzi), lai izstrādātu pamatā izglītības iestādēm, bet arī citām iesaistītajām institūcijām ērti uztveramu modeli, kā izglītības iestādēm (sadarbībā ar pārējām institūcijām) rīkoties vardarbības gadījumu efektīvai risināšanai.

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

- Algoritms tika prezentēts Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā š.g. 5.septembrī, kurā cita starpā tika nolemts:
- Izteikt atbalstu izstrādātajam algoritmam.
- **Uzdot VBTAI izstrādāto algoritma projektu izsūtīt visām izglītības pārvaldēm un citām iestādēm turpmākai ieviešanai.**
- Uzdot VBTAI turpināt darbu pie algoritma pilnveidošanas, ziņojot Saeimai.

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

- Algoritms tika nosūtīts visām pašvaldībām (ar lūgumu nosūtīt izglītības pārvaldēm, kā arī pašvaldību sadarbības grupām, pakārtoti - bāriņtiesām un sociālajiem dienestiem)
- ar konkrētu atsauci uz Saeimas doto uzdevumu, lai nodrošinātu maksimālu līdzdalību:
- tika lūgts īpašu vērību pievērst tieši t.s. “3. līmeņa, smagajiem” vardarbības gadījumiem;
- tika lūgts sniegt savus komentārus (priekšlikumus papildinājumiem, iebildumus ar argumentāciju, utt.).

Dažādu situāciju rīcības algoritms vardarbības gadījumos

3. līmenis Intensīvs
individualizēts
risinājums vardarbības gadījumā

2. līmenis Starpinstitucionāls
risinājums vardarbības gadījumā

1. līmenis Izglītības iestādes
īkdienas risinājums vardarbības
gadījumā

0. līmenis Prevencija

**Pašvaldības
sadarbības grupa**

Izglītības iestāde, sociālais
dienests, bāriņtiesa,
policija, NVO un citas institūcijas
pēc nepieciešamības

**Vecāki, skola vadība, atbalsta
personāls- psihologs, speciālais
pedagogs, sociālais pedagogs,
pedagoga palīgs**

Starpinstitūciju
sadarbības
komanda

Skolotāji

Vecāki, skolas vadība, atbalsta
personāls- psihologs, speciālais
pedagogs, sociālais pedagogs,
pedagoga palīgs

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

1. Līmeņa riski

Zems risks –

tiek risināts izglītības iestādes ietvaros,
nav nepieciešama tūlītēja papildu resursu
piesaistīšana.

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

1. Līmenis

Situācijas
analīze

Individuālā
saruna

Pārrunas
ar skolēnu

Rakstisks
paskaidrojums

Tiek informēti
izglītojamā
vecāki

Vecākus informē
par iespējamu
ierakstu
personas lietā

Tiek iesaistīts
atbalsta
personāls

Protokolēta
saruna ar
skolēnu

Direktora
sankcijas,
ieraksts
personas lietā

Informācija tiek
nosūtīta citām
institūcijām

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

2. Līmeņa riski

Vidējs risks –

nav tūlītēja apdraudējuma dzīvībai, bet nopietnāki pārkāpumi kā pirmajā līmenī, nepieciešama papildu resursu piesaistīšana.

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

2. Līmenis

Par notikušo faktu
tiek ziņots policijai

Izglītības iestāde vērtē
papildus kura institūcija
varētu būt palīdzoša
situācijas risināšanai

**Tiek sasaukta
starpinstitūciju
sanāksme individuālā
gadījuma risināšanai**

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

3. Līmeņa riski

Augsts risks –

nepieciešama nekavējoša rīcība un papildu resursu piesaistīšanu ārpus izglītības iestādes,

ir apdraudēta bērna vai citu cilvēku dzīvība, nopietns veselības apdraudējums

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

3. Līmenis

Šim līmenim
īpaši svarīgi
rīkoties
nekavējoties,
intensīvi un
individualizēti

leviest
krīzes
komandu

Katrā solī
noteikt
konkrētus
uzdevumus,
kas jāveic

Ja ir ierosināts
kriminālprocess,
tad **lemjams par**
piemērojamiem
drošības
līdzekļiem
Kriminālprocesa
likuma ietvaros

Ziņošana
neatliekamajai
medicīniskajai
palīdzībai

Tiek sasaukta
starpinstitucionālā
sanāksme -
pašvaldību
sadarbības grupā

Nepieciešamie uzlabojumi nākotnē sekmīgākai vardarbības novēršanai

- Obligāta vardarbības novēršanas programmas ieviešana katrā izglītības iestādē;
- Speciālas drošības komandas izveide ar definētiem noteikumiem;
- “Psiholoģiskie faktori” – vardarbības tolerance sabiedrībā;
- Nav pietiekami pakalpojumi bērniem;
- Pārējie sakrīt ar pašvaldību identificētām problēmām

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

Pašvaldību atgriezeniskā saite

- Atbildēja konkrēta amatpersona, citreiz nosūtīts visām iestādēm, citkārt pārrunāts ar izglītības iestādēm, pašvaldību sadarbības grupām
- Atbildēja **puse** pašvaldības
- Bija apstiprinošas atbildes, ka algoritms akceptējams, nosūtīts izglītības iestādēm darbam;
- Bija ieteikumi, kas tika integrēti algoritmā;
- Skarbākas prasības, par striktu valsts politiku un rīcību (speciālās iestādes izveide, bērnu atstatīšana no izglītības iestādes)

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

Pašvaldību sniegtie būtiskākie ieteikumi

- Stiprināt vecāku iesaisti uzvedības problēmu un vardarbības novēršanā
- Izglītības iestādei pieejamais atbalsta personāla trūkums, to atalgojums, līdz ar to kvalitāte
- Veselības datu atklāšana izglītības iestādei, sadarbība ar ārstiem – regulējums pārāk formāls / praksē nedarbojas / abpusējas bažas par normatīvo aktu nepietiekamību datu apmaiņai, atklāšanai.

Ieteikumi algoritma piemērošanai

- ***Veikt nepieciešamos pielāgojumus bērniem ar speciālām vajadzībām*** (mazāks bērnu skaits klasē; prognozēt risku klašu apvienošanas gadījumā; vides piemērotība; sensorās slodzes mazināšanas pasākumi)
- ***Situāciju risināt maksimāli savlaicīgi;***
- ***Prasīt (bezdarbības / neatbildēšanas gadījumā uzstājīgi pieprasīt) institūciju sadarbību un iesaisti;***

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

- nepieciešams izglītības iestādēm aktīvi ziņot un iestāžu starpā apmainīties ar informāciju;
- uzticēšanās pašvaldības starpinstitūcijas sadarbības grupai un to darbības stiprināšana;
- nepieciešams “zaļais koridors” pakalpojumiem un institūciju sadarbībai;
- Ja bērna izglītības iestādes atrodas ne bērna deklarētās dzīvesvietas pašvaldībā, problemātika ar piekritības jautājumiem

Turpmākā rīcība

- saņemot Saeimas komisiju atbalstu:
VBTAI veidos interaktīvu algoritma versiju savā mājas lapā,
izplatīs izglītības iestādēm un citām institūcijām

Turpināms darbs ar identificētiem
problēmjaudājumiem

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

Pielikumā pats algoritms
Aicinām iepazīties ar tā detalizētu saturu

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

Paldies par uzmanību!

www.bti.gov.lv

Ventspils ielā 53, Rīgā, LV-1002